СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 45. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 25-го лютого, 1937. VOL. XLV. No. 45. Jersey City, N. J., Thursday, February 25, 1937. THREE CENTS

МОЛОДИЙ ЗЛОЧИНЕЦЬ

КОВТСВИЛ (Па.). — Олександер Мейер, 20-літній син багатого філядельфійского торговця вуглям, признався поліції до навмисного вбивства Гелени Мойер, 16-літньої школярки.

Мейер признався эпершу, що він ударив дівчину своїм тяговим автом зовсім нехотячи, а коли вона впала, він застрашився, що його будуть судити за вбивство, і тому старався сприятати тіло, вкидаючи його в керницю на покинутій фармі. Потім він признався, що він ударив її автом навмисно, а коли вона впала, він кинув її на авто й повіз її в керницю. Тут він її розібрав і насилував.

Замітно, що Мейер вийшов останнього вересня з стейтової тюрми, де він відсиджував 20-місячну вязницю за те, що пробував насилувати двоє філядельфійських дівчат.

МОЛОДЬ АГІТУЄ ЗА ЗАКОН.

ВАШИНГТОН. — До столиці зїхалося на заклик Краєвої Ради Американського Конгресу Молоді величезне число молодих людей, щоби добиватися від конгресу ухвалення закона про молодь.

У суботу молодь справила велику параду вулицями міста, похід підійшов до Білого Дому, на приказ командантів учасники сіли на землю. Поліція арештувала двох провідників походу, на котрих імя виданий був перміт, та випустила їх на волю, по зложенню невеликої кавції.

СПАДОК ПО СКУПАРЦІ.

СОЛТ ЛЕЙК СИТІ (Юта). — У своїм мешканню, що припирало до її невеличкої крамниці мод, померла вдова Джені Вуд.

Поліція довідалася, що покійна, відома з своєї бідности й скупости, лишила в одному місцевому банку готівки в сумі 25,000 долярів. Здивована цею вісткою, поліція зробила ревізію в домі покійної, щоби захоронити її спадок перед грабіжом, і тут відкрила дві валізки, повні грошей всякого роду: від центів до 500-долярових банкнотів. Поліція припускає, що в тих валізках є коло 50,000 долярів. Вона дивується, звідки старуха взяла всі ці гроші.

ЗАЛІЗНИЧІ ЮНІЇ ДОМАГАЮТЬСЯ ПІДВИШКИ ЗАПЛАТИ.

ШІКАҐО. — На зборах Союзу Виконних Урядників Залізничих Юній, на котрі зібралося коло тисячки делегатів, обговорювано нові домагання, які залізничі робітники мають поставити до залізничих підприємств. Збори постановили передівсім зажадати підвишки робітничої заплати в сумі 20 центів на годину.

Домагання відносяться до 800,000 залізничих робітників. За обчисленнями залізничих рахмістрів, це домагання додасть до видатків залізниць суму 360 мілїонів долярів у рік.

Кромі цього збори постановили зажадати від залізниць гарантії, що правильні робітники будуть мати повне заняття.

ЗА ВИВІЗ ТОВАРУ НА ВІЙНУ.

ВАШИНГТОН. — Дебати конгресменів у комітеті для заграничних справ над справою невтральности показують, що більшість конгресменів стоїть за резолюцію про надання президентові широких прав на випадок війни.

Комітет постановив предложити того року резолюцію до затвердження повній палаті послів.

ПРОЦЕС ПРОТИ РЕСТОРАННИХ РЕКЕТІРІВ.

НЮ ЙОРК. — На процесі проти ресторанних рекетірів прокураторія предложила докази, що Ервинг Епстейн, один з обвинувачених урядників ресторанної юнії, зложив до банків на своє імя за 13 місяців депозитів на загальну суму 11,534 доляри. Його заплата в юнії виносила 75 долярів на тиждень, себто він побрав за той весь час 4,200 долярів.

Обвинувачений подавав преріжні пояснення на ці депозити, а часто деяких з них собі зовсім „не пригадував".

ТЕРОР ПІДПРИЄМЦІВ ПРОТИ ЮНІЇ.

ВАШИНГТОН. — На переслуханню перед субкомітетом сенату для розсліду шпіонажу проти робітників ставав Джозеф Дицел, юнійний організатор, та описував, як його й його трох товаришів побили наймлені фабрикантами люди. Два інші свідки зізнавали про те, як вони дістали роботу в фабриці, але їх відправлено з роботи за приналежність до юнії з загрозою побоїв. Подібні зізнання зложили інші свідки.

ВІД ЧОГО ВАЛЯТЬСЯ БУДІВЛІ.

НЮ ЙОРК. — На процесі проти 6 людей, потягнених до судової відповідальности за завалення 7-поверхового будинку під ч. 112 Іас Мошолу Парквей Савт у Бронксі дня 19 червня 1936 року, коли то згинули були 18 осіб, один з обвинувачених будівляних контракторів признав, що при будові домів часто вживається старої сталі. Кромі цього він признався, що він нічого ні розуміється на будуванню домів, хоча це була його професія.

У СОВЕТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Закон про устрій колхозів з минулого року передбачає існування ревізійних комісій, які чотири рази до року повинні перевіряти фінансову господарку по колхозах. Їх завданням дбати про правильну винагороду селян за праці, себто за т. зв. „трудодні", які знову є основою виміру видатности праці. Вдаряє в очі факт, що в останньому часі большевицька преса промовчує зовсім життя селян. Тому на велику увагу заслугує стаття, поміщена в органі комісаріяту хліборобства в „Соціялістіческому Земледелію" з 8. серпня ц. р.

Згаданий щоденник стверджує, що ревізійні комісії існують здебільша на папері. Там, де їх дійсно покликано до життя, не виконують своїх завдань, бо фінансова господарка по колхозах пригадує стайню Авгія: надто багато інтересів входить у колізію. Місцева влада утруднює ревізійним комісіям доступ до перевірки книг. Крім того щоденник наводить іще такі знаменні факти. **І так, в українських колхозах (район Білоьодський) селяни дістають по 4 копійки за „трудень", себто працюють даром.** В інших колхозах Озівсько-Чорноморського краю адміністраційні видатки зїдають суми, призначені на оплату за працю колхозників. Якщо орган комісаріяту перервав мовчанку і відслонив трішки страшну дійсність по колхозах, то це найкраще доказує, що селяни по колхозах не думають погодитися з нечуваним своїм визиском і що по колхозах ведеться грабункова господарка.

АЛЮМІНОВІ ДОРОГИ.

Досі вживали до будови гостинців асфальту і смоли, які мають таку головну хибу, що сильно абсорбують світло рефлекторів, що зменшує сильно бачити підчас нічної їзди. Через те зменшується швидкість їзди.

На це звернули увагу перші німці, які вживають до будови автострад домішки бетону і дістають у такий спосіб білий шлях, який у ночі можна вже краще бачити. Одначе ця новинка була, на думку швайцарських інжинірів, замало доцільна і тому рішили вони домішувати до асфальтової маси домішку алюмінового порошку.

Висліди були дуже добрі, бо таку дорогу можна було багато лекше рівномірно освітлювати. Рефлектори освітлюють алюмінову дорогу на просторі кількасот метрів, бо алюміновий порошок відбиває світло рефлекторів. Винаходом швайцарських інжинірів заціkавилось одно голяндське підприємство, яке хоче відкупити патент.

ЇЗДУ БЕЗ БІЛЕТУ ПЕРЕПЛАТИВ ЖИТТЯМ.

В потязі із Ходорова до Станиславова їхав без білету пасажир, що втікав перед кондуктором від вагону до вагону. Коли переходив плятформу потягу, впав так нещасливо, що колеса його переїхали. Показалося, що це 19-літній Василь Іванюк із Заріча.

ПРОБА МОРАЛІ ДІТЕЙ.

Дві лікарки, що працюють у польській „Порадні Педольоґічній „Патронату", подали цікаві висліди своїх дослідів над моралю дітей. До цієї поради суди для нелітніх спрямовують малих дітей-проступників, щоб там устійнено психотехнічною методою ступінь їх моралі. Відповідно до оцінки порадні суди визначують кару.

Ступінь моралі дітей означують тепер м. ін. на підставі реакції на т. зв. „тест курок". Автором цього тесту є наш відомий психольоґ проф. Ст. Балей. Історія цього тесту дуже цікава. У книжці відомого гумориста Буша „Максим і Марко" є історія про двох злобних хлопців, що з великою жорстокістю замучили чотири курки випрафінованими туртурами. Проф. Балей уложив до цієї історії відповідні образки, на яких представлено цю жорстоку історію. Ці образки дають оглядати дітям і підчас цього обсервують уважно міміку лиця дітей, записуючи собі всякі дробиці. Також лікарки ставлять дітям відповідні запити про ці образки. Метода проф. Балея дає дуже додатні висліди; з докладністю 70 прц. подає вона ступінь морального чуття дитини у відношенні до жорстокости.

ЛЬВІВ ПІД ОБУХОМ ЗЛОДІЇВ.

Львівська поліція має у своїй картотеці коло 2,000 вломників і злодіїв ріжного типу: мешканевих, склепових, стриховых, таких, що крадуть з возів, і т. п. Крім того є ще кілька тисяч осіб, що живуть із крадіжів, але ще не попали в поліційні списи. Реєстровані вломники і злодії гуртуються в спілки, зложені з трьох до чотирьох осіб. Якщо взяти під увагу число двох тисяч цих злочинців, то 500 зорганізованих шайок бушує днями і ночами по місті й атакує чужу власність. Вістки про крадіжі, що дістаються до преси, є тільки нечисленні епізоди великої злодійської кампанії, що приймає нераз більші розміри. Головна маса крадіжів не доходить до відома загалу. Влада, покликана до охорони польської власности, є супроти злодійської кампанії безсильна.

ЗА ВЯЗКУ РІЩА ВБИЛИ ХЛОПЦЯ.

Бідний сільський хлопець з села Рябе коло Устрик, Михайло Баран, пішов вечером до камерального ліса назбирати собі ріща. Там його обступили якісь незнані люди і крикнули, щоби підніс руки вгору. Він виконав приказ. Один з напасників вдарив його буком по голові і казав утікати. Коли Баран підбіг кілька кроків, гукнув стріл і поцілив його в черево. Опісля напасники втекли. В тім часі переходили лісом інші хлопці. Напасники почали до одного з них стріляти, але не поцілили, бо він скрився за дерево. Потім, як напасники втекли, він знайшов тяжко раненого хлопця і дав знати до села. Хлопець незадовго помер. Передтим зізнав, що його бив буком по голові сам лісничий. Покищо арештували тільки слугу лісничого, який мав бути тоді в лісі, а навіть стріляти до Барана.

ЛИСТУВАННЯ ГРАМОФОНОВОЮ ПЛАСТИНКОЮ.

В Советах популяризують тепер дешеві фонографи, що дають кожному змогу награти свій голос на грамофонову пластинку. Пластинка тонка і дуже дешева. На ній можна помістити 10—15 мін. промову. Пластинка має дуже вигідні розміри для висилки її почтою. Ця метода дає змогу утревалювати голос милих осіб, співаків і музикам випробовувати свої продукції, тощо. Сам фонограф, що записує на пластинці голос, є дуже нескладний і дозволяє кожному ляікові награти собі, що хоче.

ЗНОВ ЛЯВІНА НА ЧОРНОГОРІ.

Смерть двох лещетарів не відстрашила спортовців від Чорногори. Лещетарські прогульки на Говерлю тревають дальше, не зважаючи на снігові осуги. Колись тут один такий осуг захопив капітана маринарки із Гдині. На щастя сніговий звал не був дуже високий, тому капітан пробив його рукою і зробив доступ повітрю. Згодом товариші прогульки добули його живим зпід снігу.

ПЕРЕМОГА НАУКИ НАД СМЕРТЮ.

Славний російський фізіольоґ Попов виголосив на конгресі лікарів у Ленінграді реферат на тему переливу крови з другого організму. Були це висліди його праць над оживленням свіжоздохлих котів.

Котів убивали так, що їх душили. Коли вже серце перестало битись, переводили у них штучне віддихання, масаж серця і впорскували туди адреналін (гормон, що підносить тиск крови). Так привернули до життя 15 котів на 30. Одна кітка була зовсім здорова: прохожалась по салі між членами конгресу. Зате в інших виступили ріжні наслідки їх „тимчасової смерти", як сліпота, параліж, тощо. Ці зміни були наслідком омертвіння відповідних нервових центрів у мізку і хребетнім стрижні.

Ці комплікації пояснив проф. Попов тим, що „тимчасова смерть" не лишає ніяких слідів тільки тоді, як серце не діяло найбільше 6 мін., а віддих 16 мін. Коли ж ці важні функції не діяли довше, то лишились тривкі зміни у нервовій системі у формі пораження.

Інші досліди полягали на вливанні крови живих котів тим, що здохли від перекровавлення. 19 котам випустили кров до останньої краплі. Тоді серце переставало також працювати. По кількох мінутах вливали у посудину кров інних котів. Це показалося ратунком для скровавлених, бо серце починалось знову битись, а звіря верталось до життя. Це „воскресення" вдавалося лише тоді, коли перекровавленим влито кров не пізніше як 7 мін. по відпливі крови. Цей факт може мати значіння і у практичній медицині, бо смерть з перекровавлення трапляється ще досить часто.

ДАЛІ НЕ ДАЮТЬ ПОШАНУВАТИ КРУТЯНСЬКИХ ГЕРОЇВ

ЛЬВІВ. — З ріжних місцевостей доносять, що староства не дають дозволу на свята чи академії в память 22 січня і Крутянських Героїв. Наприклад староство в Заліщиках заборонило рішенням з 1 лютого 1937 року уладити такі свята у Бедриківцях, Добровлянах, Дуплисках, Мишкові, Печерні й Угриньківцях. „Лугам", які намагалися дістати дозвіл на свята, польська влада відповіла, що такі свята не „передбачені статутом", хоч „Луги" мають статутове право уладжувати „відчити, курси, театральні вистави, концерти і т. д."

СУД НАД НАСТАСІВСЬКИМИ КОМУНАРАМИ.

ЛЬВІВ. — „Діло" подає обширний звіт з розправи перед трибуналом окружного тернопільського суду проти 23 сільських комунарів з Настасова, повіт Тернопіль, що в неділю 30 серпня м. р. вчинили зорганізований погром у своєму селі та під читальняною домівкою убили довголітнього голову читальні і провідника місцевих українських культурних та економічних установ, заможного 56-літнього господаря Михайла Лапчака, а тяжко ранили теперішнього голову читальні Семка Кураша і парубка Михайла Зазуляка. Опісля ця узброєна комунарська банда кинулася в село і здемолювала домівки та хатне уряджения 32 господарів у ріжних частинах великого села, щоб пімститися на них за те, що поборювали в селі комуну. Тоді побили теж тяжко 77-літнього Тимка Базара, якому ударом шаблі зломили руку. Внаслідок побоїв Кураш і Базар стали на завжди каліками.

Суд переслухав коло півтора сотки свідків. Висліди трьохденного доказового поступовання виявили ролю батька настасівської комуни, 53-літнього заможного „американина" Івана Бичека, що підюджував комунарів словами „кров за кров, голова за голову, бий і ріж", щоб пімститися на українських націоналістах.

Трибунал узнав винними і засудив: Михайла Стислого — 10 літ вязниці, Кирила Смоляка — 5 літ, нелітнього Станислава Школяра (16 літ) на замкнення в домі поправи, Івана Ярему — 4 роки, Данила Базара — 8 літ, Михайла Стриешина — 4 роки, Івана Курцу — 10 літ, Михайла Цимбалістого — 8 літ, Теодора Лапчака — 5 літ, Василя Джинджиристого — 3 роки, Міхала Школьного, сина Людвика — 4 роки, Гринька Майда — 3 роки, Івана Міруцького — 3 роки, Івана Ракочого — 5 літ, Міхала Школьного, сина Клеменса — 1 рік, Івана Сікорського — 1 рік, Івана Бичека — 4 роки.

ПОМЕР ЮРІЙ РУДНИЦЬКИЙ.

ЛЬВІВ. — Помер проф. Юрій Рудницький, брат відомого професора Степана Рудницького. Він родився в 1884 році в Тернополі, кінчив університет у Львові і Грацу. Вчив в українській гімназії німецької мови. Крім того Юрій Рудницький працював на літературному полі і писав історичні повісти під прибраним іменем Ю. Опільського.

ІТАЛІЙСЬКА ПРЕСА В ОБОРОНІ ПОНЕВОЛЕНИХ МОСКВОЮ НАРОДІВ.

МЕДІОЛЯН. — Італійський часопис „Ґазетта дель Пополо" в Турині, приносить довшу статю про недавне турецько-італійське зближення і при тій нагоді торкається історичної місії, що ваготить на Туреччині. В ній говориться, що Туреччина эпочатку включалася в англо-франко-советську систему, якої головним завданням було скріплювати нинішній большевицький режим в Советах. Але скоро Туреччина переконалася, що їй не туди дорога, бо її завданням є не стояти на услугах большевизму, тільки на послугах власних інтересів. Тому Туреччина відхилилася від попереднього бльоку, а зближається до Італії. Серед інших причин, що повинні довести Туреччину до повного порозуміння з Італією, згаданий часопис наводить і те, що в Советах в жахливий спосіб давлять поневолені народи, в першій мірі Україну, в далі Крим, Грузію, Асербейджан.

ВЕЛИКИЙ ОРЕЛ ЗВІВ БОРОТЬБУ З ЛІТАКОМ.

РИМ. — Італійська аґенція Стефані принесла з Етіопії вістку про нечувану подію: Величезний африканський орел напав на боєвого італійського літака, що кружляв понад абісинськими горами. В першій мірі він почав дзьобати крила літака продірявивши їх в кількох місцях. Летун почав стріляти в нього з машинового кріса і ранив його. Але орел далі продовжав боротьбу і заатакував самого летуна завдаючи йому рану в чоло. Летун стратив притомність і бувби враз з літаком розбився, якби керму не переняв був обсерватор, що сидів ззаду і цій боротьбі приглядався. Обсерватор опустив літака на землю, а раненого летуна відвезли до шпиталю. Недалеко літака знайшли раненого орла, що вичерпаний з сил впав теж на землю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОМАГАТИ А НЕ ШКОДИТИ

Добро нашої організації вимагає, щоб ми порушили на тім місці справу конвенційних проектів. Як знаємо, надійшов той час, у якому многі з відділів У. Н. Союзу ухвалюють ріжні проекти на конвенцію організації, які повинніб причинитися до скріплення Союзу. Знаємо теж і те, що є обовязком нашого часопису ці проекти друкувати — у призначеному на це речинці.

Якжеж виглядали ці проекти у минулому? Хай відповідь на це дадуть собі в першу чергу ті, що ті проекти укладали перед попередніми конвенціями. Хай вони тепер признадуються, що сталося з тими сотнями нераз дуже довгих письм, в яких кожне мало по кілька, а то й кількадесять „проектів", а які Свобода друкувала. Всі ми знаємо, що ці письма забрали дуже багато місця в ґазеті. Знаємо, що треба було кілька тижнів, щоб можна було видрукувати хоч більшу частину тих проектів. І знаємо теж, що з тих усіх проектів не було на ділі майже ніякого хісна. Не було, бо навіть не могло бути. І з цеї простої причини, що ці проекти були дуже часто нездійснимі вже з цеї простої причини, що державні закони не дозволилиб їх здійснити, якби навіть конвенції У. Н. Союзу були їх ухвалили. Бо фонди нашої організації підлягають державній контролі, а та не дозволить ніяким чином на їх нарушення на ті цілі, для яких вони є призначені. Тому проектувати щось такого, що дуже гарно звучить на словах, що дуже щедро роздає ріжні матеріяльні полекші членам, а на що вже сам державний закон не дає згоди, не є ніяким добром для організації. Навпаки є шкодою. Бо члени читають такі проекти десятками разів і думають, що вони здійснимі. А коли потім ці „щедрости" навіть не є брані під увагу, думають, що їм сталася кривда. А так не є.

Знаємо з минулого, що рідко який проект був дійсним проектом. Саме наше членство давало у минулому нераз вираз свому обуренню за те, що часопис друкував такі „проекти", в яких було повно наклепів на головних урядників чи редакторів, за які організація моглаб відповідати потім перед судом. Було обурення теж і за те, що деякі „проекти" були визискувані елементами, ворожими нашій організації, на те, щоб нашу організацію представити в якнайгіршім світлі, щоб при помочі „проектів" обнизити престиж організації, щоб при помочі „проектів" вносити в організацію роздор, щоб тим чином ослабити її моральну і матеріяльну силу.

Пригадуємо тепер це все з тим, що тільки пригадуємо те, що самі члени підносили. Це вони звертали увагу на те, що наш орган читають теж і поза Америкою, що його читають теж і чужинці, а теж і наші — вороги. Це вони казали, що про ці „проекти" знає теж і тут роджена молодь, яку так дуже радіб ми притягнути до Союзу. Тому радили проектувати розумно й культурно.

О. Сновида.

ПРО ЩО ХОДИТЬ СССР?

Світ досі не може прийти до себе з огиди на видовище того, що робиться в СССР. Бо ці всі обвинувачення, і ці каяття на суді, це щось таке дивне для мозку европейця чи американця, що ні в Европі, ні в Америці просто не можуть знайти льогічного пояснення на те дикунство.

Не думаю тут розвязати цю загадку. Але хочу дати одну гіпотезу.

Передусім самі обвинувачення — одне дурніше другого, одно неправдоподібніше від другого. Є тут і літаки конспіраторів в Норвегії, які..., як інформує норвезька влада, ніколи там не спускалися. Є і побачення в якімсь копенгазькім готелі — який в 1917 р. згорів і більше не відновлявся... Є і конференції з російськими „білоґвардистами" емігрантами, які —ноторичне — перед тими „конференціями" вже вмерли, й інше. Як бачимо навіть режисура — під псом. Але чиж маємо всім тим обвинувачуванням дивуватися? Пригадаймо собі часи боротьби большевиків з Центральною Радою в Києві. Чиж не писали вони тоді в своїй пресі і в своїх дипльоматичних нотах, що Центральна Рада накладає з европейською буржуазією в той час, як її політичні інспірації поза Україну ще зовсім не виходили? Чиж не вмовляли більшевики в свої маси, що **Генеральний** Секретаріят Центр. Ради тому так називається, що в нім сидять самі.. генерали? Чиж — в пізніших процесах протиукраїнських — не „доводили", що українські діячі тільки про те і думали, щоби... спровадити назад в Україну **російських поміщиків**? Отже нас ці теперішні большевицькі процеси не здивують. Ми знаємо як поступають Совети з своїми противниками...

Але теж — на мою думку — не підлягає жадному сумнівові, що стара ґвардія ленінська таки конспірувала і конспірує далі проти Сталіна. Бо всі вони — і троцкісти, і праві — бачуть одне: що коли революція большевицька і далі ітиме дотеперішнім шляхом, коли лишиться особиста ініціятива і на селі і в місті далі звязаною — то це значить руїна промислу, руїна хліборобства, та що за тим іде: повна атрофія держави, імперії — і безсилість супроти наїзду ззовні. От чому колишні большевики, які стали з соціялістів патріотами імперії, хочуть завернути з обраної дороги. З усіх зізнань, добровільних і ні, можна ствердити наявність великої течії в компартії, яка обіймає і правих і лівих, яка хоче нарешті **обмежитися нормальними, обективними цілями революції, і залишити цілі утопійні** — цебто, обмежитися конфіскатою лятифундій і знищенням царату — а натомісць спинити ґальопуючу індустріялізацію і етатизм, які нищуть імперію, а також колективізацію сільського господарства... А коли ні, — то зробити через Комінтер комуністичну революцію в цілім світі...

Тупий маняк Сталін—не хоче ні одного, ні другого. Він — теж передусім російський патріот — хоче навязати добрі зносини з буржуазною Европою і знайти допомогу проти Гітлера і Гаяші — у буржуазної Франції, а з другого боку — провадити далі в СССР — і етатизм і колективізацію хліборобства. В цім причина його ворогування з опозицією зправа і зліва. В цім причина винищування всім можливих провідників отвертої ворохобні проти його режиму, які — як ленінці — мали би ще авторитет в кругах партії.

Політика Сталіна знайшлася в сліпій вулиці. Вона не може робити світової революції, ані — завернути шляху соціялізації. Вона стала гальмом у розвитку країни і відібрала їй — хочби тільки утопійні — перспективи поправи ситуації (світова революція). Тому боротьба груп набирає острого характеру і мабуть скінчиться упадком режиму...

Для нас як то кажуть — „обое рябое". Обидві групи (чи три) є імперіялісти, обидві (чи три) патріоти російської імперії. **Всі — чигають на повну загладу України...** Це треба памятати при спостереганні дальшої еволюції російського перевороту 1917 року місяця жовтня...

ЯК ПРОПОВІДУЮТЬ ПОЛЬСЬКІ КСЬОНДЗИ НА ВОЛИНІ

Вшехпольські часописи („Варшавскі Дзеннік Народови", „Вечур Варшавскі") передрукували надгробну проповідь польського ксьондза Токаржевського з Ковля на Волині, а заразом їх вихвалили і представили як приклад „патріотичної проповіди". Та часописи вихвалили провідника, але не вияснили самої справи, себто того факту, що властиво сталося, хто загинув і яким способом. Польська цензура не дозволила у Варшаві вияснити самої події й іншим ґазетам. Але вдалося це зробити на самій Волині, де заговорив про цю подію часопис „Волинь" у статті „Богом і правдою". Зміст цеї статті передає львівський „Новий час", подаючи, що таємниця надгробної проповіди ксьондза Токаржевского має ширше значіння і в житті нашого народу на Волині. Про цю подію читаємо там таке:

Як то воно було?

Дня 15. грудня м. р. відбулися в Ковлі похорони постерункового державної поліції Юзефа Марчевського, якого в передодень убив вистрілом із револьвера комуністичний бандит, що перед тим уже мав на своїй совісти девять убивств. На цих похоронах було багато представників від організацій, в тому числі і від українських організацій, що є сьогодні в Ковлі чи на Ковельщині. Над домовиною вбитого промовляв у костелі ксьондз Токаржевський, якого промова, як пише „Волинь", була дуже нефортунна й жалюгідна.

„Набожна" проповідь.

У своїй „проповіді" кс. Токаржевскі сказав такі „набожні" слова, що взагалі розминаються з релігією і церквою.

...„Всі ми знаємо — говорив кс. Токаржевський — що (вбитий) упав від руки українського терориста. Знаємо, що тому замордований, бо був вірним сином Польщі, а коли так, то слушним буде супроти Бога і святині застановитися над тим, про що мусять знати ширші верстви польського громадянства — щож та Польща зробила їм (українцям) злого на Волині?... Коли кровю найліпших своїх синів волинь повернула до Польщі, місцевий православний люд не знав і не розумів, якої він національности. Запитаний про те, відповідав: „ми тутейші"...

„І от за польські гроші — говорив далі кс. Токаржевский — нераз коштом гонору та польських інтересів, місцевого православного хлопа навчено, переконано, нераз проти його волі, вмовлено в нього, що 1) є українцем, 2) навчено співати „Ще не вмерла Україна", про яку довідався від поляків, 3) польським дітям наказано вчитися їхньої мови, 4) створено їм власну українську церкву, 5) український театр, 6) українські часописи, 7) клюби — „Рідні Хати", 8) ВУО — політичну організацію".

„Щедрою рукою сіяно тут, на Волині, зерна українського національного духа, про який вони до того часу не мали поняття... І не від сьогодня збираються жнива. Ось перед нами лежить гарний сніп чистої польської пшениці, зваленний серпом дикої платної ненависти, зваленний на багно експериментів"...

І в тому „набожному" дусі дальша „проповідь" кс. Токаржевского. Говорено ще про „юдині срібняки", про „szatański śmiech" і все приписувано українському народові на Волині.

Виходилоб з такої „релігійної" проповіди кс. Токаржевского, що не поляки є господарями Волині, а навпаки.

Свої про своїх.

Часопис „Волинь" стверджує, що „проповідь" кс. Токаржевського є підбурюючою мовою, що всеціло мала політичний характер". Шкідливість тої „проповіди" поглиблює сама святість Божого Дому, маєстат смерти та священичий одяг".

„Волинь" є тої думки, що „несправедливо є для українського населення на Волині, коли вину за вбивство постерункового звертається на українців". Бо від кулі того бандита, що вбив постерункового Марчевського, впали передтим **девять українців**...

В дальшому „Волинь" опрокидує всі закиди кс. Токаржевского і покликується на польську конституцію.

Як же є в дійсности?

Про окреме управління українців на Волині, зокрема на Ковельщині, „Волинь" подає такі цифри:

У реєстрі товариств при старостві в Ковлі на загальне число 399 зареєстрованих товариств на терені ковельского повіту є всього 11 (одинацять) українських товариств*). „Чи це доказ уприлевлення українського населення?" — запитує „Волинь". І стверджує: „На це питання кожний чесний чоловік потрапить собі чесно відповісти".

2) На 95 етатових і філіяльних православних церков на Ковельщині, українська Служба Божа відправляється тільки в 7 церквах, а в решті церков богослужения відправляється на церковно-словянській мові. Так виглядає „українська церква", так страшна для кс. Токаржевского і його собратів на Ковельщині.

А ось інша статистика: підчас останнього хліборобського страйку на Ковельщині, зорганізованого, як твердить „Волинь", агентами комінтерну, знищено комуністичними боївками 24 сільські господарства, з того тільки три польські, а решта господарства українських селян.

Є листа тих, що поляглии від куль московських комуністів підчас останніх комуністичних заворушень на Ковельщині в рр. 1933—1936. Призвища вбитих поляків становлять всього 10 відсотків, а решта 90 відсотків — це українські селяни. З них двох по смерти відзначено хрестами заслуги...

Ми від себе моглиб ще більше подати про дійсність на Волині. Одначе вважаємо всі коментарі зайвими супроти того, що виявилося підчас історії одної надгробної проповіди. Одно лише скажемо „набожним" проповідникам та їх собратам: **Український нарід на Волині, а комуністичні боївки — це два окремі чинники і тут ріжниць не зможуть затерти навіть з костельних амвон ті, що призвичаїлися свідомо утотожнювати український нарід з комунізмом.**

При цьому можна хіба дивуватися, що довголітня неволя наших сусідів під московським ярмом нічого їх не навчила. Треба направду бути дуже обмеженою людиною, щоб не бачити сьогоднішньої дійсности на Волині й допускатися таких диких виступів проти українців, як це зробив кс. Токаржевський в Ковлі, дня 15. грудня м. р. — („Новий Час").

*) Всі ці т-ва — це клюб „Рідна Хата" і „Просвітянські Хати" ВУО, себто установи, узнані навіть польським урядом за „угодові" і для Польщі льояльні.

М. О. Лейкін.

ПІД ЕСПАНСЬКИМ НЕБОМ

Гумористична повість.

(1)

Лейкін Микола Олександрович родився 1841 року в старій петербурській купецькій родині. Освіту одержав у петербурській **німецькій** реформаторській школі, був приказчиком (крамничним помічником, клерк) служив в асекураційнім товаристві та скоро покинув купецтво. Останніх 15 літ брав діяльну участь у петербурській міській думі.

Лейкін дуже плодовитий письменник. Почав літературну діяльність гумористичними нарисами в часописах, а саме „Апраксинці" й „Біржеві артільщики" й ін. і так звернув на себе загальну увагу. Потім стає постійним співробітником „Петербурськоі Газети". В ній майже щодня поміщує „сцени" з купецького, міщанського та нижчого петербурського життя. Тих „сцен" написав майже **десять тисяч**. Багато з них не ввійшли в окремі видання збірних творів, яких появилося **40 томів**. Більше відомі повісти: „Де достигають цитрини", „Наші за границею" („В гостині у турків", „Під еспанським небом", „Блакитні цвіти", „Наші весельчаки", „Горохові кумедники", „Шибеники" й ін.

Від 1880 р. був редактором гумористичного журналу „Осколки" („Тріски"). Написав теж кілька комедій, як „Треба привикати", „Медаль", „Пожежний кум" і ін.

Помер 1906 року.

I.

Вечором Глафіра Семенівна сказала до свого чоловіка:

— Їдьмо до Еспанії. Тут у Біяриці мені вже вкучилося. До Мадриду нариклад.

Лице Іванова розяснилося:

— Хочеш їхати до країни Хересу? Дуже добре. Я вже здавна мріяв, щоб відвідати цю країну, в якій виробляють Херес де ля Фронтера, Малягу, Алікант й інші роди добрих вин.

— Я зовсім не намовляю тебе на те, щоб випробувати вина, лише, щоб відвідати Еспанію. Я читала багато повістей з еспанського життя, тож рада би приглянутися населенню тієї країни. Пригадуєш теж собі певно, що ми бачили на сцені багато пєс із еспанського життя: Дон Альварес, Пепіта, Фернандо...

— Я також читав багато поезій про еспанки.

— Там також могтимемо купатися і мені навіть здається, що там буде багато тепліше, ніж у цьому нудному Біяриці.

— Дуже радо поїду, бо я хотів би приглянутися еспанським танкам. Я чув, що коли там еспанець на вулиці забринькає на ґітарі, кухарка, що йде на базар, ставляє кошик на землі, виймає з кишені кастанети та пускається у танок. Я читав, що еспанки це справжні красуні! Не вийдуть з хати без кастанетів, а мужчини все озброєні в ґітари та ножі.

— Тож їдемо — рішила Глафіра Семенівна. — Позавтра. Одначе вже напевно.

— Дуже радо. Треба буде купити еспанський словарець, бо ні ти, ні я не знаємо тієї мови.

— Я гадаю, що не треба, бо можемо говорити по французьки та на міґи. Таж ми в Туреччині також дали собі раду.

— Дали ми собі раду, бо жя мав зі собою турецький словар, — поправив Іванів.

— Одначе словар лежав собі спокійно в валізці ввесь час.

— Ти забула вже, одначе я памятаю, що я нераз помагав собі тим словарем, коли я хотів порозумітися з нашим господарем вірменином.

На другий день рано Іванів купив собі в книгарні французько-еспанський словар і провідник по Еспанії та еспанську шапку без дашка.

Сказали Оглоткову, що на другий день відїздять до Мадриду.

— Хвалю вас за те, хвалю... — сказав Оглотків. — Така подорож належить до аристократичного тону й чимало людей. з вищого товариства після сезону їде туди.

— А які гроші курсують в Еспанії? — спитався Оглотко Іванів.

— Гроші? Гм!... наші сторублівки курсують знаменито одначе треба виміняти їх на банкноти. В Еспанії рахують на пезети. Пезета рівняється менше - більше франкові, хоч курс пезет трохи нижчий. Дрібна еспанська монета зветься „сентімієс", а монета „дуро" виносить пять пезет.

— Як? Як називається? Дурно? — спитався Іванів.

— Алеж не „дурно", лише „дуро". Мушу з вами розпрощатися, бо маю рандку з одним графом... Колиб ми вже не стрінулися, то прошу прийняти тепер бажання щасливої і веселої подорожі — сказав Оглотків, прощаючись із Івановими.

Вечором відвідав Іванових Потрашів із тетою. Вона привела зі собою песика та притім сказала Глафірі Семенівна:

— Я знаю, що вам це справить клопіт, та я мушу просити вас полагодити мені одну орудку. Я віддавна вже мрію про чорного еспанського пудля, то прошу вас, купіть мені в Мадриді чорного песика.

— Не обовязуюся, рішуче полагодити вам це! — озвалася Глафіра Семенівна. Бійтеся Бога, деж я моглаб везти пса таку далеку дорогу!

— Правда, правда... Я не подумала. Можна би пудля відіслати залізницею, та моглоб йому пригодитися яке нещастя.

— Найдорожча Софіє Савелівно, не гнівайтеся, одначі я ніяк не можу обіцяти залагодити таку орудку. Знаєте, що маю стільки клопотів підчас подорожі з моїм чоловіком, що колиб я везла ще пудля, то не далаб собі ради. Може маєте якусь іншу орудку.

— Ні. Нічого іншого мені не треба.

— Може хочете, щоб я вам привезла мережкову хустку? Я чула, що мережки в Еспанії дуже гарні й дешеві.

— Е, що там мені з мережок. Я вже не пришепуроюся, та колиб ви так у Мадриді побачили який гарний, оригінальний нашийник, то привезіть мені дарунок для мого песика. Ціною зовсім не вяжіться. Як вернетеся до дому, пришлете мені нашийник почтою, а я гроші зверну негайно з подякою.

Глафіра Семенівна всміхнулася і сказала:

— А то ви розкохалися в тих песиках!

- - Ах, моя дорога, це одно вже лише осталося мені на світі. Тож не забудьте, дорогенька, про той нашийник?

— О, не забуду, ні... Після чаю Закретина відійшла із сестрінком, та обіцяла прийти на двірець.

II.

Перед девятою рано Іванові їхали вже на двірець. Глафіра Семенівна сиділа обставлена пудлами та пуделками і кошиками з харчами. Напроти Іванових в омнібусі сидів старий англієць у жовтому кратжованому пальті та шотляндській шапочці. Був то один з тих англійців, що їх Оглотків представив був Глафірі Семенівні. Глафіра привиталася, подаючи руку та спиталася його по французьки:

— А Мадрід?

— О, ес, медем... — відповів англієць, що не говорив ніякою іншою мовою, крім рідної.

— Ву парле еспаньоль?

— Но... медем.

— Ось маємо знайомого товариша подорожі до Мадриду, одначе й він не говорить по еспански — відізвалася до чоловіка Глафіра Семенівна.

(Далі буде).

В тім сук!

Оля вчиться шоферувати. Одначе не дуже до того надається. Вже десять годин їде автом.

— Скільки ще треба мені, щоби я навчилась їхати?

— Три.

— Три години?

— Ні, три авта...

Порада.

— Скажи, не знаєш якогось доброго адвоката, незвичайно вимовного й переконливого?

— А тобі нащо такого?

— Бачиш, я хочу женитися, а він мусів би мене від цього відвести.

То лише тимчасом.

Наречений, якого перший раз запросили на обід до будучих тестів:

— Справді, так смачно й апетитно я вже давно не їв!

Малий Богданчик:

— І, ми, вуйку, також ні!...

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

СУСПІЛЬНІ ЗМІНИ.

На Конференції Американського Союзу Суспільних Робітників, що відбувалася при кінці минулого тижня, в Вашингтоні, три бесідники й бесідниці згодилися на те, що суспільні робітники повинні давати провід у суспільних змінах.

Заявляючися за даванням проводу в суспільних змінах, вони тимсамим признали, що тепер суспільні зміни відбуваються.

Багато суспільних діячів виходить з зовсім іншого заложення, а саме з думки, що суспільні зміни це ненормальне явище, яким треба противитися. Такі люди виховують молодь не до суспільности, що зміняється, але до суспільности, що нібито все остається така сама, без змін.

Котрий напрям представляє правдивий погляд на життя?

ЛИШЕНЬ ОДНО ПРАВО?

Тепер можна почути багато публичних голосів про „сидячий страйк".

Гофмен, ґубернатор стейту Ню Джерзі, при всякій нагоді говорить проти нього, підчеркуючи його незаконність.

Останньої неділі Джан Пол Джовнс, провідник одної церкви в Брукляні, Ню Йорк, присвятив „сидячим страйкам" цілу проповідь, в котрій між іншим сказав:

„Очевидно, сидячий страйк є незаконний, одначе церква повинна показати не лишень на це, але й на те, що справа промислової моралі ще не вирішена. Стратеґія сидячих страйкарів показує, яку то несправедливу перевагу дається фабрикантам, призначуючи їм приватну власність фабрики й знаряддя праці, а тимчасом не признаючи за власність праці, одинокого жерела життя для робітника".

На думку того проповідника, коли закон забороняє нарушувати право власности фабриканта до фабрики й машинерії, то закон повинен теж забороняти нарушувати право робітника до праці, себто карати за позбавлення його права до праці.

ПРИВІЛЕЙ І МОРАЛЬ.

Тої самої неділі відомий американський проповідник, д-р Гарі Емерсон Фосдик, говорив у так званій Рокефелерівській церкві в Ню Йорку про „Небезпеки привілею".

Проповідник звертав увагу на моральне лихо, що випливає з покривдженого становища. Себто він уже не говорив про вплив привілеїв на здоровля, добробут, тощо, але на мораль людей. На його думку, „моральний вплив нужди й біди є страшний".

Неменше страшний вплив на мораль має упривілейоване становище. „Привилей будує довкола нас мур, через який ми не можемо відчути болю менше щасливих людей".

Виходить, що кляси серед людей мають значіння, що сягає глибше, ніж доходи й спосіб життя. Кляси розділені поглядом на моральне значіння фактів і явищ.

ЧОРНЕ Й БІЛЕ.

Вислід упривілейованого становища такий, що людина на упривілейованім становищі не знає, де другого чобіт мулить.

Тому то, як каже д-р Фосдик, фабриканти не розуміють робітників, що побиваються за підвищення заплати, а власник фарми не розуміє арендара, що побивається за нищу арендну ренту.

Декому може здаватися, що багачі не можуть зрозуміти положення незаможних тому, бо багачі злі люди, а робітники розуміють його тому, бо вони добрі.

Д-р Фосдик каже, що й один погляд і другий фальшивий. Правда в тому, що всяка людина розуміє звичайно, де його чобіт мулить, а не розуміє, де чобіт мулить його ближнього.

КЛЯСОВЕ ДУМАННЯ.

Сказав би хтось: хібаж не може людина додуматися до того, де чобіт мулить ближнього?

Д-р Фосдик каже, що не чоловік думає, а його клясове положення думає за нього.

„Як наша кляса упривілейована, як задержання давнього стану вивищає її, всі наші природні інстинкти заставляють нас боронити цей „статус кво" (дотеперішній стан) та опиратися всяким змінам. Ми не доходимо до наших наставлених у публичних справах індивідуально й розумово, але нас попихають до них інтереси нашої кляси".

Такі слова можна почути з церковної проповідальниці дуже рідко. Чи розясняють вони нам правду, чи закривають?

ПОЧОМУ ПРАВДУ ПІЗНАТИ.

Звісно, і шукаючи відповіді на це питання, можна легко помилитися. По чому властиво пізнати, чи якісь слова відповідають правді?

Одною з проб правдивости якоїсь думки є те, що вона пояснює низку інших явищ.

Отже чи пояснює нам думка Фосдика які відомі нам явища? Чи пояснює вона, чому комуністична партія, або націоналістична партія, або ґрупа „пулковнікуф" так завзято розправляються з своїми противниками?

МРІЇ ПРО ЗАГАЛЬНЕ БРАТЕРСТВО.

Тої самої неділі ще один проповідник, — як доносять ґазети, — говорив про ідеал всесвітнього братерства, що має звязок з згаданими тут справами.

Був це д-р Ліон Флендерс, котрий про цей ідеал говорив з нагоди дня Вашинґтона, але не говорив звичайні в таких випадках фрази, але навязував до важних біжучих подій.

На його думку, „ідеалу всесвітнього братерства не можна дійснити так довго, як довго ділають нинішні суспільні й економічні сили. Ніхто не буде робити нинішньому господарському ладові закиду, що він не продукує. Одначе, ніяке збільшення маетку не може оправдати системи, що розділює людину від людини, що збагачує одного, обіднюючи другого, визволяє одного, поневолюючи іншого. Якщо має бути братерство, то мусить бути маеткова справедливість".

Це до певного ступня покривається з думками, висказаними іншими провідниками. Нехай що вони всі помилялися, одначе, чи не показують ці проповіди, що провідники добачують, що нинішні часи по суті інакші від недавніх ще часів?

Одинока рада.

— Чи ви казали своїй жінці, чому ви так пізно вчора вночі нернулися додому?

— Ні, я їй це напишу.

— Чомуж писати?

— Бо дотепер не дала мені говорити!

Наші інтереси.

— Як вам іде крамниця, яку ви заложили?

— Двері не замикаються...

— Ов!

— Бо зіпсувалися, а я не маю грошей на направу.

УВАГА! ВУНСАКЕТ, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ СОЮЗУ УКРАЇНОК, ВІД. 29, ім. д-р О. КОБИЛЯНСЬКОЇ, ПРИ СПІВУЧАСТИ ВСІЄЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ, УКРАЇНСЬКОЇ БАНДИ, МІСЦЕВОГО ХОРУ „БОЯН",

влаштовується

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

ПАМЯТИ ОЛЬГИ БАСАРАБ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 28-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1937 РОКУ

В ЦЕРКОВНІЙ САЛІ,

394 BLACKSTONE SREET, WOONSOCKET, R. I.

Початок в годині 3-тій пополудні. Вступ 25 ц., діти 10 ц.

В неділю рано в Українській Православній Церкві, по Сл. Божій відправиться ПАНАХИДА за душу МУЧЕНИЦІ Ольги Басараб, що замордована ляхами. Всіх українських людей, з осібна українське жіноцтво, сердечно запрошуємо до участи. — СЛАВА УКРАЇНІ! 45

ЗА УРЯД СУА, ВІДДІЛ 29:

Марія Липська, предс.; Анна Процишин, кас.; Антонина Яцишин, секр.

УВАГА! COHOES, N. Y., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ ТОВАРИСТВА СОЮЗУ УКРАЇНОК

відбудеться представлення

ОЛЬГА БАСАРАБ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 28-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1937 РОКУ

В МІСЦЕВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ В ПАРКУ

для вшанування памяти мучениці-героїні ОЛЬГИ БАСАРАБ, котра поклала своє життя на жертвеннику свободи і волі України.

Початок точно 7-ма год. ввечір. — Вступ 35 ц. діти 10 ц.

Представлення дуже інтересне, штука нова і перший раз буде виставлена в українській громаді в Когус, Н. Й.

Запрошуємо українців як з Когус, так і з околиці: Трой, Вотертавн, Албани, Амстердам, Вотервліт і Пітсфілд до якнайчисленнішої участи. — Комітет. 45

ПОЗІР! СИРАКЮЗ, Н. Й.! ПОЗІР!

ТОВ. УКРАЇНСЬКА СІЧ, ВІД. 282 У. Н. СОЮЗУ

влаштовує

ЧАЙНИЙ ВЕЧЕРОК І ЗАБАВУ В БІНҐО

В СУБОТУ, ДНЯ 27-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1937 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ.

Початок в годині 7-мій ввечір. — Вступ вільний для всіх

Кожний член і членкиця мають обовязково принести якусь річ вартосте 25 цнт. — На цю забаву запрошуємо всіх громадян до численної участи. 45 Уряд Тов. Укр. Січ, від. 282 У. Н. С.

БАЛЬЗАК ПРО УКРАЇНУ

Оноре Бальзак (1799—1850), найбільший повістяр Франції, був у половині минулого віку на Україні. В своїх листах він висловив низку думок про Україну, що варті того, щоб їх пригадати.

Все те зачалося в Бальзака від романтичної пригоди. По перших успіхах своїх творів дістав Бальзак з Одеси анонімного листа, підписаного „Чужинкою", з признаннями. На цей і дальші листи „Чужинки", що Бальзака дуже цікавили, відповів він зразу в анонсах одного паризького щоденника, а потім дістав уже й адресу „Чужинки". Була нею молода польська шляхтянка, Евелина Ганська, що мешкала в с. Верхівці на Київщині. Така переписка тягнулася через цілий рік, поки Бальзак не познайомився особисто з Ганською в Швайцарії в 1833 р. Хоч вона була замужна, він залюбився в ній і постійно мріяв про те, щоб поїхати до неї на Україну.

Залюбленому письменникові Україна видавалася найпринаднішою країною. Вже в жовтні 1833 р. писав він до своєї сестри: „Я поїду побачити Україну й ми пообіцяли собі чудову та світлу мандрівку на Крим, маловідому, як знаєш, країну, й яка, кажуть, тисячу разів краща від Швайцарії та Італії".

Та для Бальзака й Україна була зразу маловідомою, хоч і принадною країною. Мабуть тому, що пізнав п. Ганську в горах у Швайцарії, похвалив у одному листі українські гори. Колиж його знайома відписала йому, що Україна це рівнина, він переніс ці похвали на рівнину: „Коли я сказав відносно гір, то хотів сказати про рівнини, бо Україна, як ви говорите, рівнина" (лист до Ганської з липня 1834).

На жаль, постійні довги Бальзака й інші перешкоди приневолили його відкладати подорож на Україну, до цієї „країни квітів і зелені", як її називає в листі з грудня 1835 р. з дня на день, потім з року на рік. Хоч думає про цю мандрівку постійно, минає 17 років, заки він туди вибрався, дарма, що хотів навіть проміняти Францію на Україну. Так принайменше писав у листі з листопаду 1836 р.: „Раніш, ніж відректися від Франції та їхати створювати собі нову батьківщину в Росії, на Україні, я спробував останнє зусилля, і це зусилля вдалося". Бальзак постійно укладає пляни подорожі: Раз хоче їхати через Угорщину, раз через Німеччину, Львів і Броди, коли іноді через Середземне море, потім через Балтійське.

Нераз порівнює Бальзак гарні французькі околиці з Україною, бо, не бачивши ще її, переконаний гаряче, що це прекрасна країна. Його мандрівка через Бос і Беррі у Франції пригадує йому Україну. „Ви не повірите — пише до Ганської в лютому 1838 — як я мрію про Вас, переїжджаючи Бос і Беррі, бо це Ваша Україна, тільки на меншу скалю, і кожний раз, коли я їх минаю, моя думка затримується на Верхівні".

Колиж обставини не позволяли вибратися з Франції, коли листування іноді обривалося, Бальзак жалується перед Ганською: „Я не чую вже більше нічого про Україну (1839). Все постійно мріє про неї: „Часто молюсь я Надії і завше повертаюсь лицем до України" (1840). В своїх мріях бачить себе навіть у ролі „прийдешнього князя України Альберта".

Листування оживилося по смерти чоловіка п. Ганської. Цікаві з того часу епітети, якими обділяє Бальзак свою чужинку: „Моя дорога казочко", „дорога солонко України", а навіть типове французьке „мій вовчику України".

Врешті по довгих літах таки вибрався Бальзак до Верхівні в осені 1847 р. Їхав через Галичину. На Україні перебув до лютого 1848, потім вдруге від вересня 1848 до березня 1850 р.

На Україні звернув він у першу чергу увагу на природні багатства, про які часто згадує в листах до Франції. „Не можна собі уявити просторів та врожаю на цих землях — пише в одному листі — яких ніколи не гноять, а на яких щороку сіють жито". Не менше зацікатили його здібності українців. В одному листі він пише про коваля — великого мистця, „що виробляє з заліза чудові речі", що кожний орнамент, „який би багатий не був, він зуміє зробити з заліза, або срібла" (1848). В іншому листі пише таке: „...Ви прийдете на Україну, в цей рай земний, де я запримітив уже 77 способів приготовляти хліб, що дає високе поняття про винахідчивість населення комбінувати найпростіші речі. Чи таксамо воно на Литві? Чи варите там каші на 77 відмін!"

В іншому листі Бальзак описує Київ: „Я бачив північний Рим, місто православія з 300 церквами, багатсвами Лаври, Св. Софії, степів. Цікаво раз побачити. Маємо тут цікавий союз розкоші і мізерії".

По приїзді до Парижа Бальзак скоро помер, тож не мав змоги написати щось більше про Україну. Одинокий його твір, написаний на Україні, „Етюд про Росію", досі чомусь не оголошений друком. — („Новий Час").

Є. Ю. П.

— Підсудний, на що ви вкрали десять тисяч злотих?

— Бо я був голодний, пане суддя.

УВАГА! БОСТОН, МАСС., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ ВІД. О. Д. В. У. ч. 27, ім. ДАНИЛИШИНА

вуде відіграна драма з народнього життя в 4-ох діях, І. Я. Луцика, п. з.:

МАТИ

В НЕДІЛЮ; ДНЯ 28-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1937 РОКУ

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, 136 Арлінґтон ул., БОСТОН, МАСС.

Початок в годині 5-тій пополудні.

Українці й Українки! На це так гарне й поучаюче представлення „Мати" запрошуємо всіх, щоб ніхто не оминув нагоди побачити любов матери до свого невдячного сена, котрий знущається, побиває свою маму, покидає свою хату і іде в розпусне життя. Всі опускають його, тільки мати все вірить, що він покається, а вона простить всі гріхи свому синові. В ролях виступають найліпші і добірні сили. Тому маємо честь запросити сусідні громади як Сейлем, Тантон, Вустер, Ловренс, Масс.; Вунсакет, Провіденс, Менвіл, Потакет, Р. Ай., і Манчестер, Н. Г. Приходіть всі і беріть з собою молодіж 35

Комітет.

Пан Корaльчук пішов із приятелем на лови. Пан Коральчук, що встрілить, то не вцілить. Приятель питається його:

— Що з тобою нині? Ти ще ні разу не вцілив!

— Я роблю це вмисно, — відповідає весело Коральчук. — Нині в дні моїх уродин хочу бачити довкола себе лише самі всміхнені лиця!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БОФАЛО (Іст), Н. Й.

На Рідну Школу.

Заборона польських старостів колядувати і збирати жертви на землях Західньої України для Рідної Школи викликала глибоке враження між жіноцтвом в Бофало. Воно зрозуміло, що ворогам іде про розвалення цеї конечно потрібної інституції для українського народу. Щоб недопустити до цього, наше жіноцтво при церкві св. Николая взялося до роботи. Одна частина зорганізована в Союзі Українок, уладила картяну забаву на підмогу Рідній школі, а друга частина, зорганізована в сестрицтві Пресв. Серця Христового, пішла за „щедрівкою". Ходили щедрувати отсі сестриці:

Анна Сукмановська, Анастасія Стефанк, Марія Бітрова, Анна Ґах, Марія Бумбар, Марія Роль, Параска Грицай, Варвара Новосядла, Кат. Нестор, Ксеня Новосядла, Ксеня Макух, Ева Бумбар, Марія Заремба, Олена Горгота, Марія Панків, Кат. Нагорна, Ольга і Розалія Гуцул, Марта Самуляк, Марія Цьопик, Кат. Нагорна (мол.).

„Щедрівку" зложили: Кат. Сидоряк $2; Стефан Кушка $1.50; по $1: П. Нагорний, Марія Хоптяк, Софія Ґут, Юлія Кузіна, Марія Колотило, Анна Сохан, Децик, Марія Ґрех, Ева Ґура, Марія Кавалір, Розалія Купчак, Марія Вайда, Кат. Вальнецька, С. Кульчицький, Антонія Бурштинська, Д. Горошко, Кат. Блакіта, Марія Плахта, Д. Кривчук, Г. Палінський, Г. Цьопик, Домініка Цьопик, М. Пришлівський, Анна Бень, Параска Грицай, Марія Кордуба, Д. Стефанюк, М. Браніцький, Й. Лукач, І. Кіналь, В. Семків, В. Яблонський, М. Леськів, М. Боднар, Г. Тучапський, Анна Сліпко, О. Макух, М. Бабала, В. Горгота, Б. Олексюк, Т. Слободзян, Т. Новосядлий 1-шей, 2-гий і 3-тій, М. Савчук, С. Бумбар, Д. Тарасовський, М. Хомин, В. Дісик, П. Левандюк, Кат. Кос, Й. Рудик, А. Смерека, С. Глухий, П. Лютий, Д. Бакалик, С. Дісик, І. Сегловий; по 75 ц.: І. Дулинявка, І. Павловський; по 50 ц.: Й. Смолинськей, Анаст. Куземська, Г. Сукмановський, Л. Коваль, М. Шаровська, В. Рудик, Марія Тимкович, Текля Мартинюк, Г. Бумбар, М. Мущіківський, С. Заремба, Софія Кузіна, Д. Дубас, І. Мельник, Кат. Гатайчук, Кат. Нестор, В. Будник, К. Коверко, Т. Хоптяк, Л. Максим, М. Гудимка, П. Судин, М. Вітровий, П. Сукмановський, І. Мелеш, І. Кухарешин, Юлія Щірик, В. Петровай, С. Семак, С. Лукач (ст.), П. Макара, С. Мовчан, Анна Лукач, М. Биростко, Марія Бумбар, Марія Сеглова, Марія Круцко, Анна Когут, Марія Варик, Анна Сеніцька, Софія Самуляк, Параска Ребізант, Марія Грицик, Марія Семак, Анаст. Володка, Юлія Головата, Анна Ґах, І. Ґах, Марія Роль, С. Рудий, Анаст. Войтович, Марта Самуляк, Павлина Пришлівська, Юлія Біляк, Анна Баран, Анна Лаптута, Текля Була, Анаст. Карпінська, Ева Воровець, Марта Кіналь, Вікторія Губкович, Параска Перожак, Домініка Жук, Марія Панків; Марія Бурштинська 40 ц.; по 25 ц.: Кат. Гуцул, Антонія Кіналь, К. Барський, С. Лукач (мол).

Разом принесла щедрівка $96.40. За волею жертводавців розділено по половині на Вищу Школу в Стемфорді і на Рідну Школу в краю. До краю вислано через Обєднання $48.-20.

Парохіяльний комітет.

ІЗ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ГУМОРУ

У новому льокалі.

Нову крамницю мали відчинити в новому пятиповерховому домі. Перед домом був кльомб і росли м о л о д і берізки. Управитель будучої крамниці ходив по льокалі та гнівно бурмотів:

— Все нінащо! Все нінащо!

— Про що вам, товаришу йде! — д и в у в а в с я один із членів комісії. Здається, все згідно з останнім словом техніки. Дивіть, скільки світла, повітря!

— Щож мені із світла, що мені з повітря! Самим світлом і повітрям люди не живуть!

Вийшов на поріг крамниці та знову сумно похитав головою..

— Якжеж вони будують доми! Зовсім не беруть під увагу, що тут буде крамниця!

Нараз відвернувся до нутра та сказав:

— А деж подвіря?

— Навіщо подвіря, таж бачите, який г а р н и й кльомб перед домом!

— Щож мені з кльомба, чи на ньому буду уставляти людей у черзі? Крамницю відчинюють, а нема місця на чергу! Також архітектура!

Двері.

Шефа боялися всі, дрижали перед ним. Різниця між службовиками вищими та нижчими була лише така, що вищі дрожали не дуже, а нижчі дуже. Поправді й сам шеф був часом зі себе невдоволений, бо знав, що був дуже брутальний, та відзвичаїтися від того не міг. Ще більше обурювало його, що підчинені йому службовики були такі боягузи.

— Також типи — думав часом — хочаб котрий з них часом стукнув дверми!

Коли так раз думав, до канцелярії його ввійшов якийсь дрібний канцеліст і сказав:

— Я хотів би, товаришу шефе, попросити відпустку м і с я ц ь скорше. Маю вже делеґацію.

— Делеґація мене нічого не обходить. Черга відпусток устійнена в грудні. До побачення!

„Устійнена" — подумав сердитий канцеліст.—Сам напевно вже яких два рази їздив на Крим.

— О б у р и т ь с я, чи не обуриться . . . Е, хіба ні! — думав шеф. — А таки делеґація тобі пропаде, ах ти, дурню!

— Якжеж? — спитався канцеліст — і при цьому дивився у вікно.

— Нічого! Р о з м о в а скінчена! До побачення!

Канцеліст вийшов і так тріснув дверми, що в кімнаті всі предмети затанцювали.

— Слухайте! — кликнув шеф. — Давайте-но те подання, я годжуся: — І додав:—Треба бути відважнішим, незалежним, ви дуже добре зробили, що тріснули дверми. Так саме треба було . . .

— Я дуже перепрошую, це не я . . .

— А хтож?

— Продув — а беручи дозвіл, канцеліст висунувся тихесенько та обережно замкнув за собою двері.

Поспіх.

Поїзд на цій стації стояв вісім хвилин. Пасажири вибігали на перон і г н а л и до буфету. Тут ждали на них прикриті тарілками капуста і котлети. Хапали мерщій за ложки, та вже за кілька хвилин ложка лекше підносилася до уст.

— Чорт зна що це таке! — обурювалися, відсуваючи тарілки та довбаючи вилками й котлетах. — Капуста зовсім не надається до їдження!

— Котлети солоні!

— У муштарді мухи!

Буфетник, не слухаючи нарікань, продавав далі старинні сендвічі та кільця прикопченої на сонці ковбаси. Пасажири погрожували йому пястуками із затисненою в них рештою, та викрикували:

— Я зломив пльомбований зуб до вашого сира.

— Прошу дати книжку зажалення.

— Дуже прошу — буфетник сягав до бюрка та помало витягав відтам книжку. Ледви пасажир успів налисати: „Я х . . ." або „Я хоті . . ." розлягався д р у г и й дзвінок. Того буфетника пасажири проклинали ще дві стації.

— Ще рубля решти не видав!

— Щож можна порадити в такому поспіху!

Раз якийсь пасажир дістав на хвилиночку книжку зажалень і вспів написати в ній півтора рядка, після чого, переслідуваний мухами, побіг до ваґону. Буфетник заглянув до книжки. Побачив там написані якісь невиразні знаки.

— Хіба він по татарськи нашкрабав?!

— Алеж людоньки, тут щ о с ь настенографовано, хвилиночку, хвилиночку, я колись вчився стенографії.

І став відчитувати того півтора рядка. Було в них усе і про зіпсовану капусту і про мухи в муштарді та про камінний сир.

Буфетник із переляком дивився на того півтора рядка та боявся, щоб не відчитали там іще дещо

Три пани їдуть за[...] ницею. Всі вже пяні, [...] пер пють у їдальному в[...] гоні лише содову воду.

Перший пан: Котра [...] дина?

Другий пан: Нині се[...] да.

Третій пан: Це моя с[...] ція, мушу висідати.

— Я вже ввесь тижд[...] не можу спати. Му[...] думати про мої довги.

— Тож чому, приятел[...] не звернешся до мене?

— А ти хотів би м[...] позичити грошей?

— Ні та я був би [...] тобі порошок на спан[...]

До села прийшов аг[...] якоїсь фірми тай пи[...] еться стрічного селяни[...]

— Чи мають ту як[...] покупну силу?

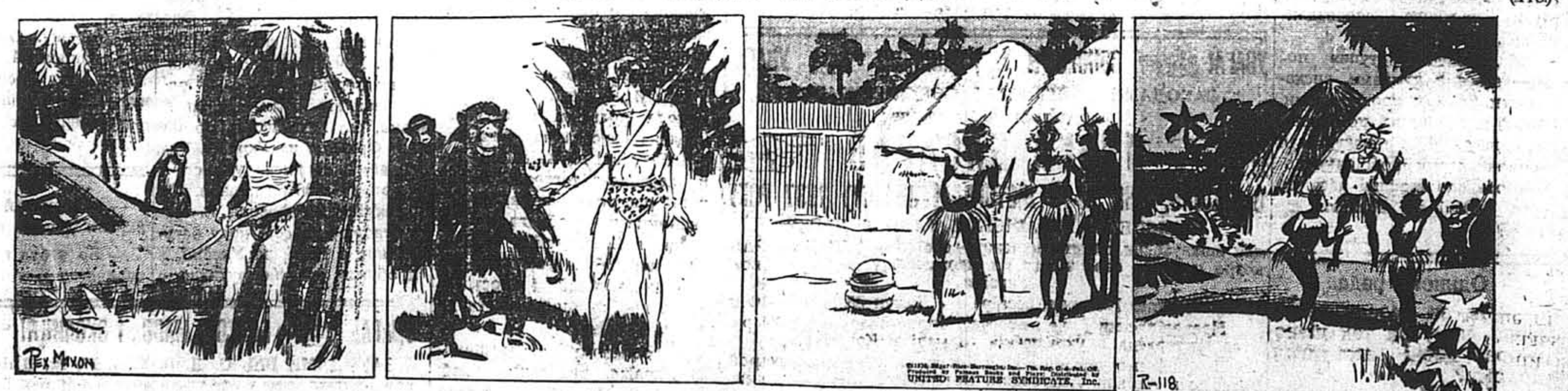
— Покупну силу ма[...] велику, одначе не ма[...] сили платити!

Розбійник.

Обрабовуваний: Ах, [...] бий бандитику, не б[...] грошей. Я м а ю стра[...] неприємности з жінко[...] коли вертаюся без г[...] шей.

Бандит: Думаєш, що [...] мене інакше?

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (118)

Тарзан теж шукав за Калі Бваною з великим напруженням, хоч може менше нервово, ніж Олд Таймер. Перед ним розпростягалися величезні праліси; але якого небудь сліду чи знака не було в нього вовсім. Втомившись троха він присів, щоб зробити собі лука; бо було в нього якесь прочуття, що вкоротці прийдеться йому уживати зброї.

Другого дня Тарзан зі здивуванням натрапив на стадо малпів, які після його розрахунку не повинні були в тих околицях знаходитися. Він почав розпитуватися провідника малпів, Зу-до, який був його старим приятелем, чи не чував він щонебудь про білу дівчину. Але Зу-до тільки кивав головою. Розпрощавшися з малпами Тарзан пішов далі в нетри.

Малі карлики мало турбувалися тим, що Боболо не вертався. До певної міри вони навіть були тим задоволені. Бо хто там знав, які харчі привезе зі собою Боболо. А тут біла дівчина така гарна і така апетитна. Хіба можна було уявляти собі кращу їжу як з її мяса? — Так вони всі думали собі й раділи, що Боболо не приходить.

Отсе кінчався дводеневний речинець їх умови. Коли сонце зайде, вони матимуть право робити з дівчиною те, що самі захочуть. А сонце повільно, байдуже, з однаковою усмішкою ховалося за гори. Дикуни з радісним серцем прощали його, а коли сховався останній його рубчик, канібали закричали: „Тепер дівчина наша. Зїджмо її".